

Народна банка на Република Македонија

ЕТИЧКИ КОДЕКС

Јуни, 2011 година

Врз основа на член 47 став 1 алинеја 8 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ" бр. 158/10), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

ЕТИЧКИ КОДЕКС

I. Општи одредби

Член 1

Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) како централна банка, независна во остварувањето на функциите доверени со устав и со закон, неопходно е да поседува голема доверба и углед во јавноста, кои во најголема мера зависат од работата, постапувањето и начинот на однесување на членовите на Советот на Народната банка и работниците во Народната банка (во понатамошниот текст: работниците).

Со Етичкиот кодекс се утврдуваат принципите на однесување на членовите на Советот на Народната банка и работниците, во согласност со основните морални начела и стандарди на професионално однесување, а со цел да се одржи независноста, интегритетот и угледот на Народната банка.

II. Принципи на однесување

Член 2

Однесувањето на работниците треба да се темели врз следните принципи: законитост, независност, интегритет, одговорност и непристрасност, професионалност и домаќински однос, доверливост, добри меѓучовечки односи, професионални односи со јавноста, спречување судир на интереси и судир на финансиски интереси, забрана за примање подароци и друг вид корист, забрана на политичко влијание во работата, професионални односи со јавноста и забрана за надворешни активности спротивни на интересите на Народната банка.

II.1. Принцип на законитост

Член 3

Работниците во Народната банка се должни да ги извршуваат своите работни задачи во согласност со уставот, законите на Република Македонија и меѓународните договори што ја обврзуваат, како и во согласност со интерните правила и акти на Народната банка.

II.2. Принцип на независност

Член 4

Работниците во Народната банка, во професионалните односи треба да делуваат согласно со принципот на независност, при што, во своето работење не смеат да примаат и да бараат инструкции од органите на државната власт, органите на општините, органите на градот Скопје, како и од кој било субјект, организација и други правни и/или физички лица.

Работниците треба да избегнуваат какви било активности независно дали се поврзани со нивните работни должности или не, кои се во насока на загрозување на независноста на Народната банка.

II.3. Принцип на интегритет

Член 5

Професионалноста, чесноста, совесноста и лојалноста треба да се главните принципи на однесување на работниците, со цел поуспешно остварување на активностите и функциите и одржување на угледот на Народната банка.

II.4. Принцип на одговорност и непристрасност

Член 6

Работниците треба да се однесуваат одговорно кон сите свои работни задачи и да ги извршуваат без одложување.

Работниците се очекува да ги извршуваат своите работни задачи непристрасно и ефикасно и да не дозволат личните погледи, ставови и интереси да го загорзат професионалното извршување на задачите.

Кога работниците ја претставуваат Народната банка во надворешните односи, од нив се очекува да се однесуваат во согласност со највисоките принципи на етика.

II.5. Принцип на професионалност и домаќински однос

Член 7

Работниците треба да бидат чесни, лојални и совесни, креативни и ефикасни, како и да покажуваат активен приод кон работните задачи кои им се доверени, со цел постигнување највисоки резултати.

Работните задачи треба да се извршуваат објективно и професионално, во согласност со работните процедури, како и со рационална употреба на доделените средства за работа, имотот и ресурсите на Народната банка.

Од работниците се очекува да се однесуваат љубезно и да ги почитуваат правилата на коректно однесување во однос на сите останати.

При работењето, работниците не треба да внесуваат чувства и треба да прифаќаат критики и корекции во врска со направените грешки.

Во односите со финансиски институции или други правни и физички лица, работниците треба да промовираат и да обезбедат коректни односи, ефективна соработка и да гарантираат соодветна примена на правата и обврските при остварување на задачите кои се во надлежност на Народната банка.

II.6. Доверливост

Член 8

Доверливите информации со утврден степен на заштита имаат карактер на класифицирани информации.

Работниците се должни да се грижат за сигурноста и доверливоста на сите информации и документи кои произлегуваат од работењето на Народната банка.

Работниците треба одговорно да се однесуваат кон доверливите информации добиени од соработниците.

Работниците не смеат да ги објавуваат класифицираните информации на лица кои не се овластени, доколку тие информации ги добиле како резултат на нивното работење во Народната банка.

Обврската од ставот 3 на овој член продолжува и по престанокот на работниот однос на работниците во Народната банка.

Доверливите информации што им се достапни заради исполнување на работните задачи, работниците не смеат да ги користат во приватни цели.

II.7. Добри меѓучовечки односи

Член 9

Работниците треба да се запознаваат и да се однесуваат со почит спрема секоја култура и да се трудат да ја разберат природата на социјалната различност.

Не се дозволени критики кон колегите и понижувачки тонови во поглед на компетентноста на работниците, како и на расата, бојата на кожата, полот, возраста, здравствената состојба, религиозното, политичкото или друго убедување, членството во синдикатот, националното или социјалното потекло, статусот на семејството, имотната состојба, половата насоченост или заради други лични околности.

Во професионалната комуникација работниците треба да бидат учтиви, внимателни, да се однесуваат со почит, достоинство, морален интегритет и самоконтрола и да избегнуваат нанесување на лични навреди.

Работниците треба да имаат предвид дека за соработка е неопходна флексибилност, толеранција и помирувачки дух и дека треба да придонесуваат кон креирање здрава работна средина.

II.8. Професионални односи со јавноста

Член 10

Работниците не даваат известувања и податоци во јавните медиуми во име на Народната банка, со што не се ограничува уставно загарантираната слобода на изразување.

По исклучок од став 1 на овој член, работниците може да даваат известувања и податоци за работата на Народната банка, само со претходно одобрение од гувернерот.

Во случај на претходно одобрено давање на информациите, тоа треба да го сторат во насока и во граници на даденото одобрение.

За давање изјави, учество во научни дискусии или публикување текстови коишто се резултат на нивни лични ставови, а се однесуваат на економски, банкарски или други прашања кои влегуваат во рамки на законските активности на Народна банка, работниците треба да назначат дека презентираниот е резултат на нивни лични ставови.

II.9. Судир на интереси и судир на финансиски интереси

Член 11

Работниците имаат обврска да ги стават интересите на Народната банка и интересите на клиентите на Народната банка пред својот личен и материјален интерес.

Работниците се должни да избегнуваат ситуации кои создаваат судир на интереси.

Судир на интереси постои кога приватниот или личниот интерес (материјален или нематеријален) на работникот влијае или може да влијае врз неговата непристрасност при вршење на работата, и го отежнува и одолговлекува правилното, објективно и целосно завршување на работите и работните задачи поради постоење лични интереси и интереси на нивните семејства и нивни роднини до второ колено.

Кога работникот ќе дознае за околности што укажуваат на постоење судир на интереси, должен е да даде изјава и да побара да биде изземен и да запре со своето постапување.

Прикривањето на постоење приватен интерес претставува повреда на должноста и е основа за преземање мерки за соодветна одговорност.

Работниците не смеат да вршат никаква дејност која може да влијае на непристрасното извршување на работата.

Работниците не смеат да ги користат доверливите информации до кои имаат пристап заради извршување приватни финансиски трансакции, без оглед дали тоа го прават директно или индиректно преку трети лица, за своја сметка и на свој ризик или за сметка и на ризик на трето лице.

II.10. Забрана за примање подароци и друг вид корист

Член 12

За своите активности во Народната банка работниците не смеат да примаат или да прифатат каква било корист, награди, надоместоци или подароци од кој било извор, без разлика дали се во финансиска или во нефинансиска форма.

По исклучок од став 1 на овој член, работниците можат да примат подарок кој не е непосредно поврзан со извршување на нивните активности. Подарокот не смее да ја надминува вредноста од 3000 денари.

Работникот кој е ставен во позиција да му се нуди подарок или друга корист, непосредно поврзани со активностите кои тој ги извршува на работното место е должен да ја одбие таквата понуда и без одложување да пријави до својот непосреден раководител.

II.11. Забрана за политички активности

Член 13

Работниците не смеат да го искажуваат својот политички став.

Работниците не смеат да ја истакнуваат својата припадност кон одредена политичка партија при вршењето на работните задачи и при претставувањето на Народната банка.

Работниците се должни да ја чуваат независноста на Народната банка од активностите на политичките партии.

II.12. Забрана за дополнителни работни ангажмани, спротивни на интересите на Народната банка

Член 14

Работниците во Народната банка можат да имаат друг работен ангажман само со согласност од гувернерот, доколку тоа не е спротивно на интересите на Народната банка.

Дополнителните работни ангажмани на работниците не смеат да му наштетат на угледот на Народната банка.

Дополнителните работни ангажмани треба да се вршат по работното време. Тие не смеат да влијаат на професионалното и непристрасно вршење на работните задачи и должности во Народната банка и не смеат да предизвикаат дури ни делумно намалување на работната способност и посветеност во извршувањето на работните задачи во Народната банка.

Член 15

Работниците кои членуваат во здруженија на граѓани, невладини организации или друг вид професионални здруженија не смеат да ги злоупотребуваат информациите и податоците со кои располагаат при вршењето на своите работни задачи.

II.13. Деловен изглед на работниците

Член 16

Професионалниот пристап кон работата, освен преку принципите за однесување пропишани со овој Етички кодекс, се одразува и преку надворешниот изглед на работникот.

Изгледот на работникот треба да одразува деловна, уредна и хармонична личност.

III. Одредби кои се однесуваат на членовите на Советот на Народната банка

Член 17

Принципите на однесување утврдени со овој Етички кодекс се однесуваат и на членовите на Советот на Народната банка.

Членовите на Советот на Народната банка имаат посебна одговорност за одржување на интегритетот и угледот на Народната банка.

Од нив се очекува да ги почитуваат највисоките стандарди на етичко однесување, да се однесуваат чесно, независно, непристрасно и доверливо и со своето однесување да покажат личен пример за почитувањето на Етичкиот кодекс.

Членовите на Советот на Народната банка треба да делуваат во правец на исполнување на интересите на Народната банка.

Дополнителните одредби од глава III на овој Етички кодекс претставуваат дополнување на принципите на однесување, со дополнителни стандарди кои се однесуваат исклучиво на членовите на Советот на Народната банка, додека одредбите од глава IV се однесуваат за членовите на Советот на Народната банка, стратегиските и тактичките раководители.

III.1. Судир на интереси и судир на финансиски интереси

Член 18

Членовите на Советот на Народната банка треба пред Советот на Народната банка целосно да ги обелоденат значителните финансиски интереси кои тие или кое било лице со кое тие имаат семејни, деловни или финансиски врски може директно или индиректно да ги поседуваат и таквото обелоденување е во согласност со внатрешните правила усвоени од Советот на Народната банка, еднаш годишно.

Член на Советот на Народната банка кој пред почетокот на расправата обелодени постоење судир на интереси не учествува во дискусијата и нема право на глас, меѓутоа неговото присуство се зема предвид при формирање кворум.

III.2. Политички активности

Член 19

За време на мандатот, извршните членови на Советот на Народната банка не смеат да бидат членови на политичка партија, а неизвршните членови на Советот на Народната банка не смеат да бидат членови на органи на политичка партија.

III.3. Дополнителни работни ангажмани и активности

Член 20

Дополнителните работни ангажмани и активности на членовите на Советот на Народната банка не смеат да бидат во спротивност со Законот, ниту да му наштетуваат на угледот на Народната банка.

Членовите на Советот на Народната банка, на крајот од годината, треба да ги обелоденат своите дополнителни работни ангажмани.

Членовите на Советот на Народната банка во период од една година од завршувањето на мандатот не смеат да бидат професионално ангажирани во банка или друга финансиска институција во Република Македонија.

За време на мандатот, извршните членови на Советот на Народната банка не смеат да бидат членови на синдикат, а неизвршните членови на Советот на Народната банка не смеат да бидат членови на органи на синдикат.

IV. Одредби кои се однесуваат на членовите на Советот на Народната банка, стратегиските и тактичките раководители

IV.1. Принцип на независност

Член 21

Членовите на Советот на Народната банка, стратегиските и тактичките раководители треба да одбиваат секаков облик на притисоци за да не ја загорзат својата независност при донесување на одлуките.

IV.2. Професионален однос кон работниците

Член 22

Членовите на Советот на Народната банка, стратегиските и тактичките раководители не треба да ја злоупотребуваат својата положба во насока на вознемирување, навредување и потценување на работниците.

V. Обезбедување на спроведување на Етичкиот кодекс

Член 23

Гувернерот на Народната банка е одговорен за спроведувањето на Етичкиот кодекс.

Оперативното спроведување на Етичкиот кодекс го обезбедуваат гувернерот за работниците во Кабинетот на гувернерот, стратегиските раководители, директорите на дирекциите и главниот внатрешен ревизор.

Дирекцијата за правни и организационо-кадровски работи дава совети во врска со применувањето на принципите на однесување.

Членовите на Советот на Народната банка и работниците поднесуваат претставки за повреди на принципите од Етичкиот кодекс до гувернерот на Народната банка.

VI. Преодни и завршни одредби

Член 24

Непридржувањето и кршењето на одредбите од Етичкиот кодекс претставува повреда на договорните или другите обврски кои произлегуваат од закон и ќе биде санкционирано согласно Законот за работните односи, Законот за Народната банка и Колективниот договор на Народната банка.

Член 25

Со влегувањето во сила на овој Етички кодекс, престанува да важи Кодексот на однесување бр. 4789 од 24.07.2008 година.

Член 26

Овој Етички кодекс влегува во сила со денот на донесувањето.

**Е.К.бр.02-15/VI-1/2011
09.06.2011
Скопје**

**Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Димитар Богов**